

Nro. 36.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indélt Bétaból, Pénteken Május 3 ik napján, 1811-ik

BCU Chueztendőben. ersity Library Cluj

B é t s.

Eő Cs. K. Felsége azon gyuladásnak alkalma-
tosságával, melly mint már irtuk, a' minapá-
ban a' Leopoldstadt nevű külső városban a' Sas
vendégfogadó háznál történt volt, egy 11 eszten-
dős gyermeket szemlélvén-meg, hogy tsaknem
ereje felett iparkodik, annak bátorságán és ele-
ven munkásságán annyira megilletődött, hogy
állapotjának mivóltafelől atyai módon tudako-
zódni méltóztatott. Megértvén, hogy egy atyjá-
tól annyától megfosztatott segedelem nélkül lé-
vő árva légyen, olyan rendelést méltóztatott
kegyesen tetetni felőlle, hogy addig, mig a' Nor-
mális oskolabéli tanulást elvégzi, az árvák' há-
zában az ő Felsége tulajdon költségén neveljék;

's akkor, hogy jövendőre nézve elmebéli tehetségéhez képpest mit lehessen belőlle várni, ő Felségét igazságosan tudósítsák, hogy ahozképpest azután vagy Katona Akadémiába, vagy Polgári Convictusba, vagy pedig valamely mesterségre adattassék az ifiú, kinek neve *Rentz Ferentz*.

Itt a' Mária Therésia Katona-Rendjének második versbéli Capitulumata tartatván, ilyen rendel következenek az ezen alkalmatossággal a' Ritterek közzé felvétetteknek neveik: Kapitány *Rogács* a' Simbschen, Kap. *d'Esquille* a' Lusignán Regimentjeből. Kap. *Andreis* az Inzsinnörök közzül. Oberst. *B. Veyder-Malberg* a' Fő H. Károly, Major *Porubzky* a' Colloredo-Mansfeld Reg.ből. Kapitány *Maroevich* a' Wárasd-Kreutz Reg.ből. Kapitány *Kurz* a' Colloredo-Mansfeld Reg.ből; és Feldmarschal Lieutenant *B. Winczigerode*. A' Rend' itt jelen lévő tagjainak, a' mult vasárnap, katonai fényes pompával, a' Glaszira kiállott 11 Batalionoknak és számos lovasságnak négy szegű sorai között függesztette-fel az ide való Kommandírozó Hertzeg Würtemberg a' keresztet.

Magyar Ország.

Somogy Vármegyéből Nemes Dédről így ír egy figyelmetes Hazafi Apri'. 12 dik napján. — „Mi is le tettünk a' tegnapi napon tsendesség helyére, egy szép fényel ragyogott, Nagy lelkü és különös vitézsgű Hazánkfiát, Mgos. L. Báró Stefaits Ferentz Urunkat, Mária Theresia Katona Rendének Keresztes Vitézét, Cs. Királyunknak egy derék Generálissát. 52 esztendőig viselte ez a' maga erős alkotású derekán a' Fels. Austriai Házfegyverét, nem tsak viselte pedig, hanem igen jól is viselte, A' 7 esztendő's Pruszszus há-

boruban, mind szinte a' Törökökkel és a' Frantziákkal való tüzekben, a' felsőségnek leg nagyobb meg elégedéséig különböztette magát. E' vólt az a' remek vitéz, a' ki a' második Frantzia háboruban, noha egy különös nap három golyóbis lövéseket és egy kard vágást kapott, azt követő nap pedig, elébb rajta esett második sebbe (a' mi igen különös történet) ismet egy mérges Frantzia golyóbis ereszkedett, a' midőn leg több vére is fojt el, mindazáltal az el tsüggedés helyett, azon tüzes alkalmatossággal is, szép Virtusit, keze alatt vólt vitézeknek hathatos bátorításával, vérbe fagyba önnön elő menésével, planumának szerentsés ki döntésével, tetézte, ditsóitette. Sokszor az ellenség meleg véribé feredezett Kardjáért, és egyéb betses hadi tettei miatt, köz katonaságból híressé, fellyebb meg fellyebb emeltetett. A' Marangói ütközet után tétetett Brig. Generalissá, melly szerentséltetésének még hathatossabb következtetéseket lettek, annyira hogy az ő ditsó hadi tettei nem is egy rövid fogásra valók. Ez az oka hogy az igasságos virtusokat kedvelő, és meg is jutalmaztató Fels. és Kegyelmes Királyunk ezt az eleinte szegény és tsak köz legényt, de jól tanult, olvasott, és erős szivü derék katonát, végre Bárói Ranggal és különös Penzioval meg ajándékozta. — 70 Esztendő Korbán bortsáttatott nyugalomra. A' Nemes Dédi jóságában találta meg ötet, a' leg kívánatosabb állapotban, az emberi életnek Istentől ki rendelt utolsó határánál, a' halálnak el kerülhetetlen nyila. Katonai pompával, egy Nemes Dédi Insurgens Truppnak is praesentálásával, két jól nevelt gyönyörű Kis Aszszonyinak és egyéb kedve-

seinek keserveik között, a' kisebb Templom Kriptájába tétetett. — Adjon Isten sok ilyen Magyar Herost. —

Egyébb érant pedig, és Somogyrólis, közönségessen jól irhatunk. Van ebbe Gabona, Bor, Ló, szarvas marha, Juh, Fa, gyümöls, Vad, sőt valami tsak a' közönséges életre nézve meg kívántatik, bövségesen. A' szép tavaszi napok, drága meleg harmatok essőzéseek Aprilisnek eleitől fogva gyönyörűen folynak. Őszi vetéseink még ez ideig minden ártalomtól meg menekvedve, a' leg kívánatosabb színbe öltöztek, és hogy örvendetesebb aratást várunk a' közönségesnél, a' bizonyos. Ezekre nézve hát a' mi megyénk szerentsés: de még szerentsésebb a' fel világosodására való tekintetekben.

Az tagadhatatlan igazság hogy a' Somogyi Parasztokat, tsak a' mult Seculum közepetályán is rongálta, lomhította a' butaság, nem iparkodtak, a' meg áldatott drága kövör földetnem cultiválták úgy a' mint kellett volna, dömhetz szegénységgel meg elégedtek. Ez homájosította sok ideig a' drága földet, megyét, és éppen ezeknek el háritására tárgyoló Segéllyeknek jelenvalósága Somogy szerentséjének a' másik pontja: Némely ki világosodott Földes Uraknak jó rendelések, a' jól tanúlt külső belső Elöljáróknak okosságok, a' gondosabb tiszteknek, Oeconomusoknak betsületes sörtösségek, Cseh Országból 's némely más világosabb helyyekről ide fogadtatott Német földmivelőknek jó pelda adások etc. — látizotó képpen fel emelték ezt a' megyét. Béhozattatott a' Dohány és Krumpli termés, a' betesebb gyümöls fákkal való meg esmerkedés, az ol-

toogatásnak könnyebb és hasznosabb módja, sőt már a' Pamuknak, Eperfáknak, selem bogaraknak, Lohernek, Reptzének kivált a' Méheknek tenyésztésekben, egyéb efféléknek dolgában szinten a' vetélkedésig mennek elebb előbb a' lakosok, sokkal élessebben latván 's érezvén ezt az igazságos: hogy jobb egynéhány száz Forint, mint egynéhány Tök. — E' pedig leg több hogy az erköltsi Pallérozodásban sem utolsók mar ma a' Somogyiak, köszönjük a' szentséges gondviselésnek és a' Király joságának. Tsak a' Reformatusok résziről, majd száz Helységekben vagynak Ekklesiai és Oskolai Tanítók. — A' Rom. Katholicusoknak Kaposvarban meg lehető's Iskolájok van, a' H. Conf. Lévo'knek pedig Csurgon szép Gymnasiumok, mellyben a' felsőbb tudományoknak meg engedtetett részei előmenetelesen tanittatnak, és ebbe még a' körül belől lévő Varmégyekből is fojnak a' jó igyekezetű ifjak.

Szemlátomast erősödnek és pallérozódnak itt a' Polgárok is, és a' mi Megyénk már tsak egy derék anya város nélkül szükölködik.

Debreczen. Az April, 3-dikán és 8-dikán támadott égéseket, Aprilis' 15-dikén a' 3-dik gyűlés követte, Az első kezdődött a' Czeglédutza' kis ajtónál, által ment Anna utzának két sorain, a' T. Piaristák épületén, a' Rom. Cath. templomon és tornyon, egész Varga utzán, a' Dicasterium' tanátsházán, a' Várad utzán, a' Fejértó vendég fogadón, Miklós utzának tsak nem egész dél felől lévő részén, a' Várad utzai új ülésen, és a' két ispotályon. Ez 12 óra után kezdődött, és már 4 óra után a' szél mentében az egész városon keresztül ment. — „A' második Aprilis 8-

dikán ugyan olyan időtályban támadván keresztül ment Hatvan, Mester, Darabos utzákon, és Péterfi utzának az allján. A' Collegiumot és az Ekklesiának e' körül lévő házait megmentették. — A' harmadik gyűlés 15-dikben estvéli tíz óra' táján ütött-ki. E' tsak három házat emésztett meg. — Közönségesen úgy itélnek, hogy ezen egéseket nem történet vagy vigyázatlanság, hanem valami gonosztévőnek boszszúálló indulata okozta, melyre nézve annyira is megijedtek a' lakosok, hogy sokak házaikat elhagyván, 's házi butorjaikat ki hova lehetett el dugdosván, elásván, magok bizontalankodva vonták el magokat szőlős kertjékbe, 's egyéb olyan helyekre, a' hol a' tüztől nem félhetnek. A' szükség naponként nevededik, azért is kiváltképpen, hogy az örlő malmok nagyobb részint hamúva lettek. — Mikor a' harmadik gyűlés kezdődött, nagy szél volt, de szerentsére hamar egészen eltsendesedett, különben, minthogy a' város felé tsapta a' lángot, talán ez még veszedelmesebb lehetett volna, mint a' két előbbienek. — Hogy gyujtó-gató miatt kellett ezen három rendbéli tűznek egymásután ily hamar támadni, az is muntatja, hogy mindenkor nagy szélben támadtak: de a' gonosztévőt még ki nem lehetett tanulni. — Legsajnosabb, hogy oly sok emberek megégtek, kiknek számát még most sem tudják.

Pesten a' Gróf Batthyani háznál lévő nagy lovaglóhelyen a' Palatinális Hűsár Regementnek 25 tisztjei, 16 mind érdem - pénzes altisztekkal, 's hasonlóképpen minnyájan érdempénzel ékeskedő 8 köz legényekkel egyetemben, egy pompás *Karoussel* által innepelték Koronánk' örökösé-

nek Ferdinánd ő Cs. K. Fő Hertzsegeének szü-
letése napját Apr. 19-két. Az egész vitéz tsapa-
tot, melynek két szárnyait is 6 köz emberek for-
málták, maga a' Regiment Komendánsa Ober-
ster Illésy úr vezérlette. Nagy számú fő Ne-
messég volt jelen. Nagy készséggel és alkalmas-
sággal tették a' vállogatott és tanult vitézek az
ezen vitézi játéokban szokásban lévő minden for-
dulásokat, és testi gyakorlásokat. A' vitéz já-
tékot 6 trombitások és a' Regimentnek 24 muzsiká-
sai méltóságosították harsogó muzsikáik által. Ná-
dorispány ő Cs. Fő H gsege is jelen volt a' nézők kö-
zött, nagy számú és nagy méltóságú katona tisztek-
kel egyetemben. A' Contra-táncz 's egyéb nevezetes
fordulások között megjegyzésre méltó volt utól-
ja felé az a' kettő, midőn a' tiszt urak lovaik-
kal tett igen jeles fordulások által először V. és
F. betüket (Vivat Ferdinandus), másodsor V.
és J. betüket (Vivat Josephus) formáltak, mely-
nek alkalmatosságával a' köz emberek kardjai-
kat forgatván hármias *vivátot* kiáltottak. A' kö-
vetkezett vasárnapon ebédre asztalához mélt-
toztatta ő Cs. Hertzsege a' Regimentnek ott
lévő tisztjeit.

Frantzia Birodalom.

A' *Monitör* April. 19-dikén írja, hogy Csá-
szárné ő Felsége az az előtt való hétfün a' Cs.
Familiabéli Hertzgeektől és Hertzeg aszszonyok-
tól, a' nagy Dignitariusoktól, és a' Palotás nagy
aszszonyságoktól a' szerentséltető köszöntést el-
fogadta. A' következett napon, a' Kárdinálisok-
kat, Ministereket, a' Birodalom nagy tisztjeit, 's
azoknak feleségeiket botsátotta maga eleibe au-
dientziára. Aprilis 17-dikén a' Császár' Udvari

státusához tartozó urakat és aszszonyokat bötstötta maga eleibe Császárné ő Felsége, a' melly audientziaadás előtt mársétálni is kiment volt ő Felsége a' Thuillieria kertjébe. Tizenyoltzadikban hintóban ment-ki, 's vissza érkezese után a' külső követségi személyeket bötstötta audientziára magához. Mind ezeknek az audientziáknak a' Romai Király születését szerentséltető köszöntések voltak a' tárgyaik. Császárné ő Felsége kívánt jó egészségben van. — Ugyantsak a' Monitör írja még, hogy *Clary* ő Hertzegsége Bétsből Párisba megérkezvén, April. 18-dikán délelött Napoleon Császárhoz magános audientziára ment, és az Austriai Császár ő Felsége szerentséltető köszöntését a' Római Király' születésére nézve, által adta. April. 20-dikán *St. Cloudba* szándékozott ki menni bizonyos időre a' Fr. Cs. Udvar.

Jun. 2-dikán (így szoll a' Monitör) mint Pünkösöd napján, a' Sz. Mária' templomába mennek ő Cs. Felségek a' régi rendtartás szerént, hogy a' Római Király' születéséért a' Mindenhatónak hálákat adjanak és annak kereszttségén jelen legyenek. A' keresztstéget *Te Deum laudamus* énekítés követi. Estve enni a' Párisi Tanátsházba, 's onnét tűzjátéknak nézésére mennek ő Felséged.

A' Faenzai Püspököt *Bonsignorit*, Velentzei Patriárchává nevezte Napoleon Császár, a' ki April. 4-dikén tartotta oda való bémentelét fényes pompával.

Amsterdam Aprilis' 14-kén — „Ide e' h. 9-dikén midőn a' Sidók a' Synagogákban éppen az ő husvétjok' első napját innepelték, érkezett meg az a' réájok nézve igen örvendetes hír, hogy a' Hollandiai *Conscriptusok* ezután magok helyett mást állithatnak katonának, ha megmutathatják, hogy familiájoknak az életre elég tehetségek van. Vannak a' kik 1500 és 2000 Forintal is fogadnak mást magok helyett. Fülebbe menvén a' Sidóknak az a' hír, hogy fiaik helyett fogadott katonát állithatnak, egyszerre égy felkialtottak a' Synagogákban: Éljen a' Császár!